

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№9

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
sentyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

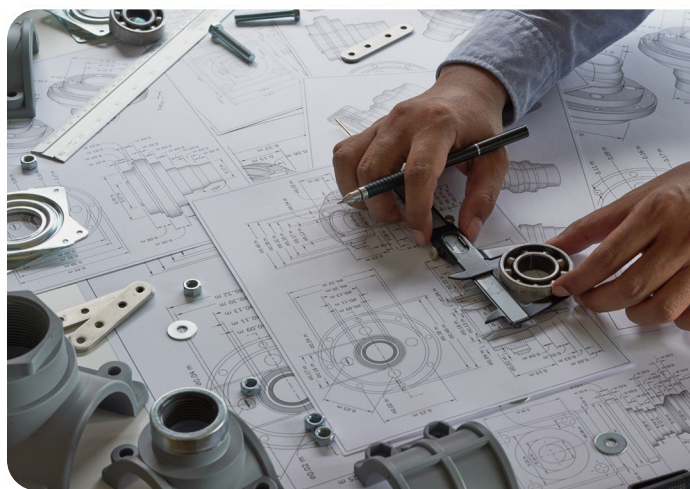
ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr,
300 sahifa, sentyabr, 2025-yil.*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

Olmazor tumanining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari va boshqaruv tizimini tahlil qilish	12
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
Transport va logistika sohalarida sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	19
Usmonov Abbos Valijon o'g'li	
Using matrix analysis methods in marketing strategy in manufacturing enterprises	23
Sheraliyev Axror Sodiqovich	
Yer osti konlari suvlari haydash tizimida ejektorli nasoslarni qo'llash imkoniyatlarini tadqiq qilish	30
Xatamova Dilshoda Narmuratovna, Yuldasheva Mohinur Abduxakim qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kreditlash amaliyotining me'yoriy jihatlar va huquqiy asoslari	37
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich	
Eksport salohiyatini boshqarishda ishlab chiqarish faoliyatini baholash metodologiyasi	42
Qodirov Humoyun Tolibjon o'g'li	
Xizmat ko'rsatish korxonalarining raqamli iqtisodiyotga o'tishida xodimlarning mehnat munosabatlari	46
Kurbonova Raxima Jamshedovna	
Transport tizimining Markaziy Osiyo mamlakalarining milliy iqtisodiy o'sishga ta'sirini hozirgi holati	49
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini boshqarishda risklarni samarali kamaytirish usullari va innovatsion yondashuvlar	54
Marufhanov Davron Xasanovich	
Интеграция ESG-факторов в страховой сектор: возможности, барьеры и развитие рынка	58
Юсуфов Асфандиёр Элдор угли	
Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini samarali moliyalashtirish yo'nalishlari	63
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Oliy ta'lim tashkilotlarida daromadlar va xarajatlarni shakllantirish konsepsiyasi	67
Kurbanov Jaloladdin Yuldashbayevich	
"Intellectual mulk", "Intellectual kapital", "Nomoddiy aktiv" tushunchalari o'rtasidagi munosabat hamda ulardagi o'zaro bog'liqlik	73
N.D.Maxmudova	
Temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlar rivojlanishi: iqtisodiy samaradorlik va moliyaviy barqarorlik omili	77
Iskandarov Kudrat Shuxratovich	
Iqtisodiyotning agrar sektori salohiyatini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	83
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Rivojlangan mamlakatlar tajribasi asosida yashirin iqtisodiyotni fiskal vositalar bilan tartibga solish strategiyasi	87
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi muammolar	91
Qosimova Lola Sultanovna	
Mashinasozlik sanoati tarmog'ini rivojlantirishda yashil texnologiyalarni tadbiq etish usullari va yo'llari	96
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi qiyinchiliklar va imkoniyatlar	100
Rajabov Alibek Xushnadbekovich	

Ways to enhance financial transparency in utility service organizations through the digitalization of internal audit mechanisms.....	106
Primova Shakhnoza Komiljonovna	
Temir oksidli pigmentlarning ishlab chiqarish manbalari va jahon bozorida rivojlanish tendensiyalari	110
Askarova Nilufar Musurmanovna, Axmedova Nigora Erkin qizi	
Potential GDP Estimation and Output Gaps in Emerging Economies: A Comparative Review	120
Mukhammedova Azizakhon Ikromjon kizi	
Tijorat banklari likvidligiga indikativ foizlarning ta'sirini baholash.....	124
Tursunpo'latov Sohibnazar Kasimjon o'g'li	
Respublikamizda yetishtirilayotgan jun xomashyosining miqdori va texnologik xususiyatlari tahlili	131
Ismoyilov I.B., Qayumov J.A., Ismoyilov F.B., Qo'ldoshev E.I.	
Mahalla instituti asosida kambag'allikni qisqartirishda targetlash mexanizmlarining samaradorligi	137
Baratov J.N.	
Tijorat banklarida aktivlar boshqaruvini tashkil etish mexanizmlari	144
To'ychiyev Otabek Shamshiyevich	
Оптимизация жилищной инфраструктуры с учетом инсоляции и урбанизации как фактор региональной экономики	150
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Harbiy ta'lim muassasalarida mashg'ulotlarni tashkil etishda intellektual o'qitish tizimlarining roli.....	154
Maxamadov Rustam Xabibullayevich, Djamatov Mustafa Xatamovich	
Valyuta operatsiyalarini amalga oshirish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha xorij tajribasi.....	160
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Qurilish sanoati korxonalarida innovatsiyalarni boshqarishning o'ziga xos xususiyatlari	169
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Jismoniy shaxslardan undiriladigan "daromad" solig'ining iqtisodiy tahlili	173
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
Hududlarda inson salohiyatini takomillashtirish yo'llari.....	180
Tojiyeva Muhayyo Valiyevna	
Banklar reytingini prognoz qilishning ekonometrik tahlili	188
Karabaev Nodir Abduhamidovich	
Raqamli iqtisodiyot rivojida yangi bank xizmat turlarini rivojlantirish istiqbollari	201
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyevena	
O'zbekistonda makroiqtisodiy barqarorlik va o'rta muddatli soliq-budjet siyosatining ahamiyati.....	207
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
Tijorat banklarining resurs bazasini mustahkamlash muammolari va ularni raqamli texnologiyalar orqali bartaraf etish yo'llari.....	211
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning iqtisodiy-ijtimoiy oqibatlarini tahlili	216
Xatamov Nurbek Ochidiyevich	
O'zbekiston turizm sohasida innovatsion faollikni oshirishning shakllari	222
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Turizm va mehmonxona industriyasida xizmatlar sifatini oshirishda yashil texnologiyalarni joriy etish jarayonida innovatsiyalar va tadbirkorlik amaliyotining o'rganilishi	227
Kamolova Mohinur Iskandarovna	
Davlat ulushi 50 foiz va undan yuqori bo'lgan aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosati.....	239
Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li	

Big data и искусственный интеллект как драйверы цифровой экономики	242
Бозорова Ирина Жуманазаровна	
Mahalliyashtirish asosida mahsulotlar ishlab chiqarish ko'rsatkichlari tahlili va rivojlantirish istiqbollari (Namangan viloyati misolida)	247
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Temir yo'l transportida yo'llarni ta'mirlash korxonalari faoliyati samaradorligini oshirish	254
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
Актуальные вопросы финансирования инвестиционных проектов	259
Шомуродов Равшан Турсункулович. Рашидова Дилфуза Ганиевна	
Milliy darajada iqtisodiy xavfsizlikning ekologik omillari	266
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	
Zamonaviy texnologiyalar va raqamli yondashuvlarning individuallashtirilgan xizmatlarda tutgan o'rni	276
Raxmatov Aziz Tolipovich	
Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda monetar omillardan samarali foydalanish	280
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
Mahalliy moda brendlarini iste'molchilar kiyinish imijiga ta'sirini ekonometrik baholash	286
Tuxtayeva Oydinoy Normamatovna	
Moliyaviy innovatsiyalarni banklarga joriy etishning afzalliklari	290
Makhmudova Mukhlisa Kodirjon kizi	
Kichik biznesni innovatsion rivojlantirish strategiyasi	295
Muxitdinov Shuxrat Ziyavitdinovich	

KICHIK BIZNESNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI

Muxitdinov Shuxrat Ziyaviddinovich

professor, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

Namangan davlat texnika universiteti

Email: muxitdinov85@list.ru

ORCID: [0000-0002-5252-5146](https://orcid.org/0000-0002-5252-5146)

Annotatsiya: Maqolada kichik biznesni innovatsion rivojlantirish strategiyasining nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes subyektlari mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutib, yangi ish o'rinlari yaratish, mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish hamda xalqaro raqobatbardoshlikni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalarida kichik biznesni innovatsion rivojlantirishning dolzarb muammolari va istiqbollari tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, innovatsiya, strategiya, raqamli transformatsiya, iqtisodiy rivojlanish, investitsiya, texnologiya.

Abstract: The article covers the theoretical and practical aspects of the strategy for innovative development of small business. In a market economy, small business entities play an important role in the country's economy, creating new jobs, improving the quality of products and services, and ensuring international competitiveness. The research results analyze the current problems and prospects of innovative development of small business, and develop practical recommendations.

Keywords: small business, innovation, strategy, digital transformation, economic development, investment, technology.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты стратегии инновационного развития малого бизнеса. В условиях рыночной экономики субъекты малого предпринимательства играют важную роль в экономике страны, создавая новые рабочие места, повышая качество продукции и услуг, обеспечивая международную конкурентоспособность. В результатах исследования анализируются текущие проблемы и перспективы инновационного развития малого бизнеса, а также разрабатываются практические рекомендации.

Ключевые слова: малый бизнес, инновации, стратегия, цифровая трансформация, экономическое развитие, инвестиции, технологии.

KIRISH

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning eng asosiy bosqichi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, unga keng iqtisodiy erkinlik berish bilan ifodalanadi.

Kichik biznes kapital taqchilligi sharoitida ko'p mablag' talab etmaydigan xo'jalik faoliyati sifatida resurslar aylanmasining yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlaydi, iqtisodiyotni qayta qurish, iqtisodiy no-barqarorlik va resurslar cheklanganligi sharoitida iste'mol bozorini shakllantirish hamda uni to'ldirish muammosini tez va tejamli tarzda hal etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mamlakatimiz olimlaridan M.P. Boltabayev va boshqalar "Kichik tadbirkorlik subyektlarida ishlab chiqarish kengayib borishi bilan ularning texnik ta'mirlash, moddiy-texnika ta'minoti, mahsulotlarni saqlash, qayta ishlash va sotish, kommunikatsiya va aloqa, maslahat va axborot kabi bir qator xizmat turlariga talabi ortib boraveradi. Chunki kichik tadbirkorlik subyektlariga yuridik shaxs maqomini berish bilan ish bitmaydi. Ularning to'laqonli faoliyatini faqat mukammal tashkil etilgan infratuzilma bo'linmalari orqali tasavvur etish mumkin. Infratuzilma iqtisodiy tizimning bir qismini tashkil etib, u ishlab chiqarishning bir maromda faoliyat yuritishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratadi" deb izohlagan[1].

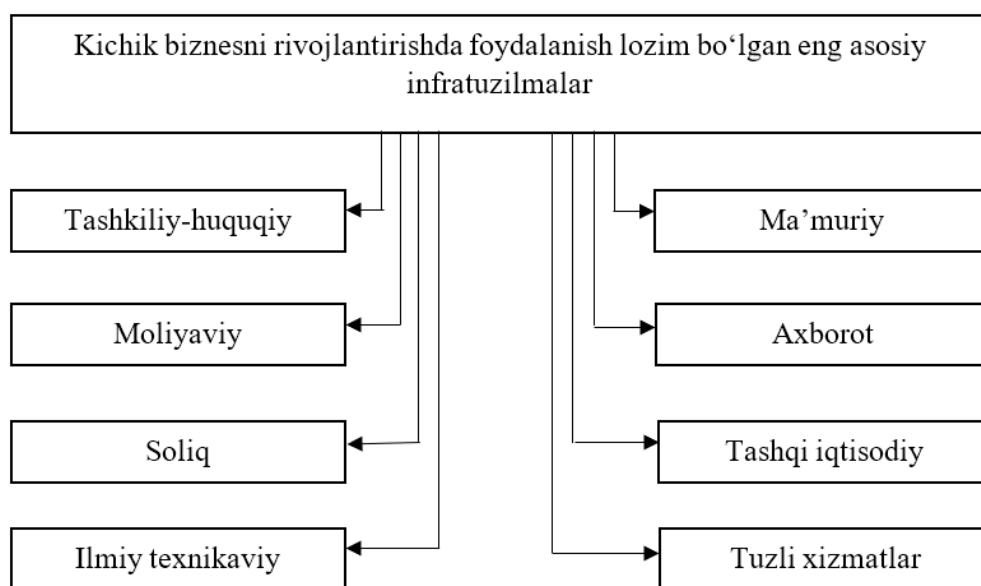
Bugungi kunga kelib, umumiy infratuzilma atamasidan ayrim elementlar majmuidan mujassam bo'lgan infratuzilmalarga ajratilmoqda. Shulardan biri – innovatsion infratuzilmadir. Innovatsion infratuzilma milliy innovatsion tizimning asosiy elementlaridan biridir. Ikkinchidan esa ma'lum bir davlatga xos bo'lgan innovatsion jarayonlar shartlariga ta'sir ko'rsatadigan huquqiy, moliyaviy, ijtimoiy-iqtisodiy va axborot institutlarini o'z ichiga oladigan tizim hisoblanadi.

XIX asrda ilmiy tadqiqotlarda “yangilik”, “innovatsiya” kabi atamalar paydo bo‘lib, dastlab bir madaniyat elementlarining boshqa madaniyatga kirib borishini bildirgan. Ko‘pincha bu atamalar sinonim sifatida ishlatilgan va bir-birini to‘ldirgan. Innovatsiya – bu yangi tartib, yangi usul, ixtirodir.

Tadqiqot ishlarning nazariy qismlarida keltirilishicha, “Innovatsion infratuzilma – bu yangi yoki takomillashtirilgan mahsulotlarni, yangi yoki takomillashtirilgan texnologik jarayonlarni yaratish, ishlab chiqarishda rivojlantirish va amaliy qo‘llash bo‘yicha xizmatlar ko‘rsatuvchi tashkilotlar majmui”dir deb ta’riflagan[2].

Yanayam aniqroq keltirilgan ta’riflardan biri: “Innovatsion infratuzilma – innovatsion faoliyatni amalga oshirishga yordam beradigan tashkilotlar (innovatsion va texnologik markazlar, inkubatorlar, texnoparklar, o‘quv va biznes markazlari va boshqa ixtisoslashtirilgan tashkilotlar)”dir[3].

Infratuzilmaning o‘zi bir qancha toifa va bo‘limlarni o‘z ichiga oladi. Yuqoridagi olimlar tomonidan yondashuvlar va infratuzilma xususiyatlarini inobatga olgan holda, kichik biznes subyektlari samaradorligini oshirishda infratuzilmadan foydalanishda eng asosiy elementlardan boshlash lozim (1-rasm).

1-rasm. Kichik biznes faoliyatini amalga oshirish va qo‘llab quvatlash infratuzilmasining asosiy elementlari

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma’lumotlar asosan ikkita manbadan olingan: birinchisi, rasmiy statistik ma’lumotlar va hukumat hamda moliyaviy tashkilotlarning hisobotlari; ikkinchisi, kichik biznes subyektlari bilan olib borilgan intervyu va so‘rovnomalari. Olingan ma’lumotlar sifat va miqdor jihatidan tahlil qilinib, innovatsion infratuzilma imkoniyatlaridan foydalanish darajasi, biznesning raqobatbardoshligi va samaradorligi baholandi, natijalar o‘zaro solishtirilgan va umumlashtirilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning ko‘p qismi tadbikorlik, biznes, ayniqsa kichik biznes sohasini rivojlantirish va uning barqarorligini ta’minlashga qaratilgan. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son¹ Farmonining 34-bandida “hududlarning muhandislik-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilma tizimini hamda xizmat ko‘rsatish va servis sohaslarini rivojlantirish belgilangan”[4].

Kichik biznes subyektlarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 12-noyabrdagi “Germaniya taraqqiyot banki ishtirokida “Kichik va o‘rta biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash” loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-9-son² qarori qabul qilinib, unda O‘zbekiston Respublikasi va Germaniya Federativ Respublikasi o‘rtasida tuzilgan moliyaviy hamkorlik kelishuviga asosan KfW (Germaniya taraqqiyot banki) tomonidan O‘zbekiston Respublikasida

1 <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

2 <https://lex.uz/ru/docs/-5726373>

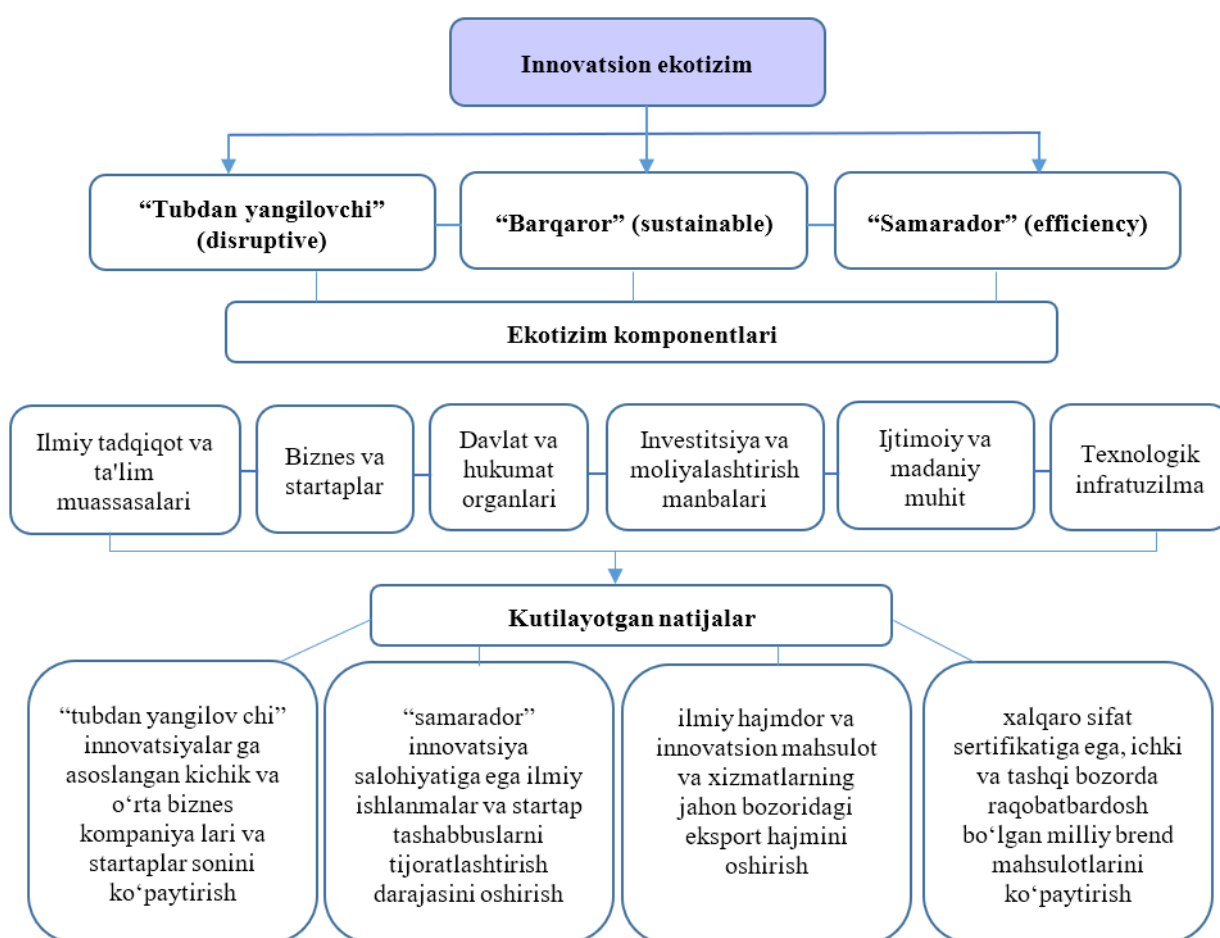

«Kichik va o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash» loyihasini (keyingi o'rinlarda — Loyiha) moliyalashtirish uchun yillik 2 foizli stavkada, 10 yillik imtiyozli davrni o'z ichiga olgan holda 30 yil muddatga kredit ajratish bo'yicha qarz va grant bitimlari imzolangan[5].

2022–2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasiga asosan kichik tadbirkorlikning innovatsion faolligini oshirish orqali hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy jadal o'sishini ta'minlash strategiyaning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, strategiyani amalga oshirishning maqsadli ko'rsatkichlari hamda hududlar kesimidagi maqsadli ko'rsatkichlarga asosan innovatsion faoliyat subyektlari soni 613 tadan 2 250 tagacha yetkazilishi, innovatsion infratuzilma subyektlari soni 3 baravarga oshirilishi va innovatsion tadbirkorlik natijasida yaratiladigan yangi ish o'rinlari soni 4 baravarga oshirilishi belgilab berildi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev 2024-yil 20-avgustda Qoraqalpog'iston viloyati Nukus shahridagi tadbirkorlar bilan ochiq muloqotida tadbirkorlikni dastlabki bosqichda startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash ekotizimi yaratilishini, 2024-yil startaplarga ilk bor 134 million dollar investitsiya kirib kelganligini, bu sohada faoliyatini noldan boshlab, aylanmasini 10 million dollardan oshirgan 50 dan ziyod mahalliy kompaniyalarning paydo bo'lganligini alohida ta'kidlab o'tdi[6].

Rivojlangan davlatlar tajribasiga muvofiq, innovatsion ekotizim o'zaro bog'liq bo'lgan “tubdan yangilovchi” (disruptive), “barqaror” (sustainable) va “samarador” (efficiency) innovatsiyalardan tarkib topgan (2-rasm).

2-rasm. Innovatsion ekotizimning tarkibiy tuzilishi

Bunday innovatsiyalar yangi ish o'rinlarini yaratmaydi hamda katta mablag' talab qilmaydi. “Tubdan yangilovchi” innovatsiyalar bozorini va xaridor sodiqligini oshirib, jozibadorligini ta'minlab turadi.

Innovatsion ekotizimdagi keyingi zanjir — bu “samarador” (efficiency) innovatsiyalar bo'lib, ular “barqaror” innovatsiyalarni arzonlashtirish va qamrovini kengaytirish hisobiga katta miqdordagi kapitalni yaratadi. Kamchiligi esa ish o'rinlari kamayishiga olib keladi. Yangi ish o'rinlariga ehtiyojni yana qoplash uchun yaratilgan kapitalning bir qismini “tubdan yangilovchi” innovatsiyalarga yo'naltirib, siklik jarayonni davriy ravishda davom ettirish lozim bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, innovatsion infratuzilma imkoniyatlaridan samarali foydalanish asosida kichik biznesni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish kichik biznes korxonalariga istiqbolda bir qator imkoniyatlar va afzalliklarni taqdim etadi. Jumladan, raqobatbardoshlikni oshiradi, resurslardan samarali foydalanish imkoniyatini rivojlantiradi, xalqaro miqyosda yangi bozorlarni ochishga yordam beradi, ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydi, barqarorlik va ekologik mas'uliyatni oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion infratuzilma yordamida kichik biznes korxonalari o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarga tezda moslashish imkoniga ega bo'ladi va bu ularning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. М.П.Болтабаев ва бошқалар. Кичик бизнес ва тадбиркорлик. Ўқув қўлланма// -Т: Ношир, 2011. 6-140
2. Сергеев Л.И., Писаренко М.Ю. Исследование понятия инновационной инфраструктуры. – Электронный ресурс. – Режим доступа: http://vuzirossii.ru/publ/issledovanie_ponjatija_innovacionnoj_infrastruktury/34-1-0-154. – Дата обращения: 28.10.2021.
3. Баев Сергей Андреевич. Теоретические основы развития инновационной инфраструктуры // Финансы и управление.: 2021 – 4. С-85.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son farmoni (<https://lex.uz/ru/docs/5841063>)
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 12 noyabardagi "Germaniya taraqqiyot banki ishtirokida «kichik va o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash» loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-9-son Qarori (<https://lex.uz/docs/5726373#5727058>)
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2024-yil 20-avgustda tadbirkorlar bilan ochiq muloqotdagi ma'ruzasidan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. <https://president.uz/uz/lists/view/7476>

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100